

Janusz Kumala

"Maryja i Bóg naszych Ojców, Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa" : XII Międzynarodowe Sympozjum Mariologiczne : (Rzym, 5-8 X 1999)

Salvatoris Mater 2/1, 392-396

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W popołudniowej sesji omówiono utwory maryjne epoki Odrodzenia (ks. Giulio Cattin), wątki maryjne w muzyce ewangelickiej w epoce Bacha (Alberto Basso) i pobożność maryjną wyrażającą się w muzyce niemieckiej XVIII i XIX wieku (ks. Leopold Maximilian Kantner).

Sesję zakończył komunikat o zawartości muzycznego archiwum, znajdującego się w Bazylice Matki Bożej Większej w Rzymie (Luca Della Libera).

Muzycznym zwieńczeniem sympozjum był wieczorny koncert w Bazylice Matki Bożej Większej, przygotowany przez Akademię Świętej Cecylii.

Janusz Kumala MIC

**„Maryja i Bóg naszych Ojców,
Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa”.
XII Międzynarodowe Sympozjum Mariologiczne
(Rzym, 5-8 X 1999)**

Zorganizowane przez Papieski Wydział Teologiczny „Marianum” międzynarodowe sympozjum mariologiczne zaproponowało temat aktualny, zgodny z rytmem przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Odkupienia. Dwunastu prelegentów podjęło zagadnienie szczególnej relacji, która łączy Maryję z Nazaretu z Bogiem Ojcem.

Ignazio Calabuig OSM, rektor „Marianum”, wprowadzając uczestników w obrady sympozjum, zwrócił uwagę na problemy związane z terminem „ojciec”, którego używa się w odniesieniu do Boga, zwłaszcza jeśli zapomni się o tym, że należy on do języka analogicznego. Podkreślił, że współczesne badania biblijne i teologiczne wyraźnie wskazują na niewystarczalność terminu „ojciec” w opisie tajemnicy Boga. Nie chodzi tylko o to, że ludzkie słowo nie jest w stanie wyrazić całej Bożej tajemnicy, ale także problemy rodzi współczesna mentalność, która z figurą „ojca” coraz częściej nie łączy idei miłosiernej miłości, ale despotyczny autorytaryzm.

W pierwszej sesji, której przewodniczył kard. Edward Idris Cassidy, Przewodniczący Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan, przedstawił referat Salvatore Natoli pt. *„Także tutaj są obecni bogowie. (Arystoteles, De part. Anim., A, 5, 645A, 17). Politeizm w kulturze współczesnej”*. Prelegent, filozof z Mediolanu, który

deklaruje się jako niewierzący, zwrócił uwagę na odrodzenie się politeizmu we współczesnym świecie. Jeśli istnieją różne punkty widzenia odnośnie do prawdy, to oznacza to, że istnieje wiele bogów. Dzisiaj obserwuje się przechodzenie kultury od hegemonii jednej prawdy do pluralizmu prawd. Ten pluralizm nie zawsze jednak prowadzi do oczekiwanej wolności, ale rodzi np. nietolerancję i postawę fundamentalistyczną wobec rzeczywistości.

Drugi referat przedstawił Ghislain Lafont („Anselmianum): „Bóg jako Dar i Maryja Jego Ikona”. Prelegent najpierw omówił dialogiczną strukturę „daru”, która zakłada w dającym i przyjmującym postawę pokory oraz wspólnotę miłości między nimi. Te rozważania zostały odniesione do tajemnicy Trójjedynego Boga, który jest Darem w sensie absolutnym. Opisanie Boga przy użyciu terminu „dar”, napotyka jednak ograniczenia, szczególnie w konfrontacji z tajemnicą Wcielenia i cierpienia. W drugiej części swojego wystąpienia, Profesor z „Anselmianum”, ukazał w jaki sposób tajemnica Boga jako Daru widziana jest w Maryi, Jej pokorze i miłości. Prelegent skupił swoją uwagę na roli Maryi we Wcieleniu i tajemnicy paschalnej.

Sesji popołudniowej przewodniczyła Fernanda Barbiero, rektor Papieskiego Instytutu „Regina Mundi” (Rzym). Pierwszy referat wygłosiła Mercedes Navarro Puerto (Salamanca): „Religia Ojca i mariologia: wyzwania teologii feministycznej”. Prelegentka, wykładowca Starego Testamentu i psychologii religii, zwróciła uwagę, że określenia „ojciec”, „matka”, „rodzina” w ciągu wieków zmieniały swoje znaczenie. Dzisiaj - w społeczeństwie demokratycznym - trzeba byłoby na nowo powyższe określenia przemyśleć i dookreślić. Ma to znaczenie zwłaszcza w kontekście „religii ojców”, w której istnieje manipulacja archetypem ojca na niekorzyść figury matki.

Navarro Puerto zrelacjonowała tezy teołów feministycznych, zdecydowanie odrzucające mówienie o ojcostwie Boga i macierzyństwie Maryi i Kościoła.

Pierwszy dzień sympozjum zakończył się referatem: „Bóg Ojciec źródłem i wypełnieniem odwiecznego powołania Maryi z Nazaretu”, który wygłosił profesor rzymskiego „Teresianum,” François-Marie Lethel. W oparciu o doświadczenie świętych (szczególnie L.-M. Grignon de Montfort, Katarzyny ze Sieny i Teresy z Lisieux) najpierw ukazał Maryję „w dwóch rękach” Boga Ojca – Syna i Ducha, następnie rozważył „łono Ojca” i „łono Maryi” w świetle nauczania Grignon de Montfort, a także uczestnictwo miłości Maryi w miłości Ojca wobec Syna.

W drugim dniu sympozjum zaplanowano cztery referaty. Sesji przewodniczyli: Ambrogio Spreafico, rektor „Urbanianum” i Bianca Torazza, rektor Papieskiego Wydziału „Auxilium”.

Pierwszy referat wygłosił Domingo Muñoz León (Madryt): „Wspomnienie «Ojców» i «Matek» w judaizmie od II w. przed Chrystusem do II w. po Chrystusie”. Prelegent wykazał - przywołując liczne świadectwa biblijne i literatury międzytestamentowej - że wspomnianie „Ojców” w Nowym Testamencie należy rozumieć inkluzywnie, to znaczy należy włączyć w nie także „Matki”. Takie „wspominanie” jest zakorzenione w świadomości żydowskiej. W takim kontekście słowa Maryi z *Magnificat* o Bogu, który wypełnia obietnice dane „Abrahamowi i jego potomstwu” należy dopełnić formułą „Sarze i jej potomstwu”. Prelegent przyznał rację teologii feministycznej, która domaga się, aby język inkluzywny (androcentryczny) tekstów biblijnych nie zaciemniał miejsca i znaczenia kobiety w historii zbawienia.

Alberto Valentini, Przewodniczący Włoskiego Interdyscyplinarnego Towarzystwa Mariologicznego, omówił zagadnienie: „Bóg wyśpiewany przez Maryję, Służebnicę Pańską, w *Magnificat*”. *Magnificat* nie daje abstrakcyjnej definicji Boga, ale jest uroczystą proklamacją Jego zbawczych dzieł dokonanych wobec swojego ludu. Prelegent zaproponował zatem odczytanie tekstu w kontekście starotestamentowego wydarzenia „wyjścia” i nowotestamentowej tajemnicy paschalnej. Pieśń Maryi ukazuje zarówno Boga miłosiernego, który zbawia, jak i lud Boży, który reprezentuje Maryja z Nazaretu.

Następny referat wygłosił Luca Mazzinghi (Florencja). Odczytał tekst Łk 2, 49 w kluczu mądrościowym, rozważając słowa Jezusa w kontekście Łk 2, 41-52. Uwypuklił cztery wątki, które odnajdujemy w tym fragmencie biblijnym: pielgrzymka, szukanie i znalezienie, zdumienie i niezrozumienie oraz mądrość Jezusa jako motyw centralny. Według Prelegenta to właśnie starotestamentowy temat poszukiwania mądrości jest kluczem interpretacyjnym dla Łk 2, 49. Spośród synoptyków Łukasz najbardziej ukazuje Chrystusa w relacji do mądrości. W omawianym tekście Rodzice szukając Jezusa w świątyni znajdują Mądrość. Zaś Maryja staje się prototypem mędrca, który zachowuje w sercu doświadczenie spotkania z Mądrością i jest świadomy, że ciągle Jej trzeba poszukiwać.

Aristide M. Serra („Marianum”) zakończył drugi dzień sympozjum przedkładając referat pt. „Ojciec Niebieski i Matka ziemiska. Współdziałanie w historii zbawienia”. W Maryi jako Matce realizuje się w całej pełni „obraz i podobieństwo Boga” (Rdz 1, 27) jako

Ojca. Bóg Ojciec rodzi Syna w mocy Ducha Świętego i Maryja poczyna Jezusa, Syna Ojca, w mocy Ducha Bożego. Prelegent rozważył tę tajemniczą relację w oparciu o doświadczenie Paschy, w której Ojciec wskrzesza Syna mocą Ducha Świętego (Rm 1, 1-4; 2 Kor 13, 13). Dzięki Ojcu dokonuje się „odrodzenie” Syna, czyli przejście od stanu kruchości i śmiertelności (przyjętego we Wcieleniu) do stanu chwały, która przysługuje Jezusowi jako Synowi Bożemu. W ten sposób Ojciec „wprowadza” ludzką naturę Jezusa w samo „serce” Trójcy Świętej (por. Dz 13, 32-33; J 14, 20).

W świetle „narodzenia”, które dokonało się w wydarzeniu Paschy, pierwsza wspólnota chrześcijańska „odczytuje” narodzenie w Betlejem. Pierwsi uczniowie Jezusa stawiali sobie pytanie: jeśli Ojciec wskrzesił Jezusa z Nazaretu z „łona grobu”, to w jaki sposób narodził się On z łona swojej Matki? Porównanie „łona grobu” i łona Maryi doprowadziło do stwierdzenia, że tak jak Ojciec z „łona grobu” wskrzesił Syna mocą Ducha Świętego, tak też sprawił, że mocą Ducha Świętego narodził się On według natury ludzkiej z łona Maryi.

Zmartwychwstanie Chrystusa objawia Jego preegzystencję (Ga 4, 4-7; Rm 8, 3.15) w stosunku do całego stworzenia. Odwieczne Słowo, Jednorodzony Syn Boga Ojca, stał się w czasie Słowem Wcielonym, Jednorodzonym Maryi Matki.

Prelegent porównał trzy łona - grobu Jezusa, Boga Ojca i Maryi - do „skały”. Grób Jezusa wydrążony w skale (Mk 15, 46; Mt 27, 60; Łk 23, 53), Bóg, Ojciec Izraela, porównany do „skały”, który rodzi swój lud (Dt 32, 15. 18. 37. 39; Jer 2, 27; Iz 51, 1-2) i łono Maryi, „skały” rodzącej Chrystusa (por. Dn 2, 34).

W dalszej części swojego referatu Serra porównał narodzenie Izraela, pierwotnego syna Boga i narodzenie Jezusa, Pierwotnego Syna Ojca, podkreślając w tych wydarzeniach macierzyńską miłość Ojca (Ez 16, 4-7; Job 38, 8-9; Mdr 7, 4) i Maryi (Łk 2, 7). Zwrócił uwagę na korelację pomiędzy słowami Ojca z góry Przemienienia (Mk 9, 9; Mt 17, 5) i Maryi w Kanie Galilejskiej (J 2, 5) oraz cierpienia Boga, Ojca Izraela, który cierpi razem ze swoim ludem (Wj 3, 7-8; 34, 6; Mdr 10, 13-14) z cierpieniem Maryi, Matki Jezusa (Łk 2, 34-35).

W ostatnim dniu pracom sympozjum przewodniczyli: Michele Pellerey, rektor „Salesianum” i Angelo Scola, rektor „Lateranum”. Wygłoszono cztery referaty.

Gianni Colzani (Florencja) podjął temat: „Bóg Ojciec a Maryja. Tajemnica Łaski i odpowiedź Wiary”. Przyznał rację tym wszystkim, którzy chcą przemyśleć tajemnicę Boga Ojca i Maryi w świetle doświadczenia hebraizmu i feminizmu, ale w swoim wystąpieniu

skoncentrował się na perspektywie historiozbowczej i trynitarnej.

Dominique Poirel (Paryż) omówił zagadnienie „Maryja i Bóg Ojciec” w XII wieku. Zwrócił uwagę na trzy aspekty, które pojawiają się w tym okresie odnośnie do omawianego problemu: Bóg Ojciec i Maryja w tajemnicy Wcielenia, Maryja jako pośredniczka między Bogiem a ludźmi („Maryja jest bramą, Chrystus jest wejściem, zaś Ojciec jest Tym, który się ukrywa” – Hugo ze św. Wiktora) i Maryja w relacji do całej Trójcy Świętej (Maryja nazywana „triclinium Trinitatis”).

Ermanno Toniolo („Marianum”) omówił temat: „Maryja w planie miłości Ojca w świetle tradycji bizantyjskiej”. Prelegent podkreślił cztery aspekty tradycji bizantyjskiej:

1) jedność zbawczego planu (wymiar trynitarnej i inkarnacyjny) w którym widzimy obecną Maryję jako Matkę Boga w relacji do całej Trójcy Świętej;

2) perspektywa soteriologiczna – „dla nas i dla naszego zbawienia”. W dziele przeobstwienia człowieka jest także obecna Maryja.

3) Maryja wdziana zawsze wewnątrz planu Boga. Świadczą o tym tytuły nadawane Maryi: Córka Boga, Cała Święta, Oblubienica Boga, Bogarodzica, Zawsze Dziewica, Uwielbiona, zawsze obecna, zawsze wzywana.

4) jedność Starego i Nowego Testamentu.

Ostatni referat wygłosił Jean Corbon (Beyrouth): „Maryja ikona Bożego Kościoła”. Maryja, poczynając i rodząc Chrystusa, objawia „obraz Boga niewidzialnego” (por. Kol 1, 15), czyli prawdziwą Ikonę Ojca. W świetle tajemnicy Wcielenia należy zatem widzieć Maryję jako ikonę, która w ludzkiej naturze Słowa objawia nam Ikonę Ojca. Prelegent wskazał na pięć cudów, dokonanych przez Boga Ojca w Maryi: pełnia łaski (eudokia Ojca), przymierze zawarte we Wcieleniu (Sponsa Verbi), macierzyństwo Boże, niewiasta błogosławiona i błogosławiąca, ikona Kościoła modlącego się (Deisis).

Ostatnim punktem programu sympozjum było wręczenie nagrody „R.Laurentin – Pro Ancilla Domini”, którą otrzymała Cettina Militello („Marianum”).